

СТАНОВИЩЕ

**от проф. д-р Галина Димитрова Ковачева,
Варненски свободен университет „Черноризец Храбър”,**

Юридически факултет

**на дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор
на науките“ по област на висше образование 3. „Социални, стопански
и правни науки”, професионално направление 3.6 „Право”**

Автор: Йоана Рогожинска-Митрут

**Тема на дисертационния труд: Нарушение на забраната за
дискриминация в областта на заетостта в доктрината на френското и
полското трудово право**

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № 931 от 09.12.2024 г. на Ректора на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“ съм определена за член на научното жури по процедура за защита на дисертационен труд на тема „Нарушение на забраната за дискриминация в областта на заетостта в доктрината на френското и полското трудово право“ за придобиване на научна степен „доктор на науките“ по област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки”, професионално направление, 3.6 „Право”. Автор на дисертационния труд е Йоана Рогожинска-Митрут – докторант в катедра „Публичноправни науки” при Юридическия факултет на ВСУ „Черноризец Храбър”.

2. Актуалност на темата

Актуалността на темата е свързана с необходимостта от спазване на основен принцип на трудовото право – забраната и недопускането на дискриминация в сферата на трудовите правоотношения. Избраният от кандидата подход е чрез сравнителноправен анализ на полското и френското трудово законодателство да се представят авторските предложения за усъвършенстване на нормативните актове в Република Полша, регулиращи антидискриминационната политика в областта на заетостта. Стремехът е да се обхванат в пълнота аспектите, свързани със забраната и недопускането на дискриминация спрямо работниците и служителите както в контекста на полското и френското трудово право, така и в съответствие със стандартите, предвидени в международното право и правото на Европейския съюз.

3. Методика на изследването

В дисертацията е използван правно-догматичният метод, който позволява да се направи задълбочен анализ на нормативните актове, свързани със забраната на дискриминация в трудовото законодателство. Прилагането на този метод води до анализ на източниците на трудовото право в Полша и Франция, антидискриминационното законодателство в България, международното право и правото на Европейския съюз. Важно място в дисертационния труд е отредено и на сравнителноправния метод. Той е използван в областта на сравнителния анализ на полското и френското трудово законодателство, както и правната литература и съдебната практика в изследвана област.

4. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд е с общ обем от 434 страници. Съдържа увод, 6 глави, заключение, окончателни изводи и библиография. Библиографията се състои от 397 заглавия на полски, английски, френски и български езици, списък с нормативни актове, списък на съдебната практика на съдилищата в Полша, Франция и на Съда на Европейския съюз, списък на интернет източници. В първата глава „Прояви на дискриминация в трудовите отношения“ са изследвани произхода и формите на дискриминация, антидискриминационните мерки в областта на заетостта, предложени от Комисията за защита от дискриминация в България и въпросите, свързани с виктимизацията на работниците и служителите и тяхната правната закрила съгласно полското и френското законодателство. С приносно значение е направената препоръка за прилагането на положителния опит в сферата на антидискриминационното законодателство на Комисията за защита от дискриминация в Република България. Важен елемент от тази част от работата са направените изводи и предложения *de lege ferenda*. Във втората глава „Незаконосъобразни критерии за диференциация“, са изследвани дискриминационни критерии за диференциация на работниците и служителите като: пол, възраст и увреждания; раса, националност, етнически произход, цвят на кожата, религия; сексуална ориентация, транссексуалност, брак или гражданско партньорство; заетост, политическа принадлежност и членство в синдикати. Приносен момент представлява задълбоченият анализ на критериите, съдържащи се във френското законодателство, с оглед необходимостта от създаване на по-голяма определеност на теоретичните

постановки и законодателната регламентация на тези критерии в полското законодателство. Третата глава е посветена на проблема за забраната на дискриминацията при заплащането на труда. В нея в критичен аспект е разгледан въпросът за доказателствената тежест за нарушаване забраната за дискриминация, която в повечето случаи лежи върху работника и в по-малка степен върху работодателя. Според автора е необходимо да се предвиди механизъм, който да позволи на работниците реално да реализират своето право на равно възнаграждение на лица, изпълняващи еднаква работа или работа с еднаква ценност. От значение е и направеното предложение за въвеждане в полското законодателство на пряка забрана за позитивна дискриминация. В четвърта глава „Споделяне на тежестта на доказване. Контразащита на забраната за дискриминация” авторът посочва, че съгласно френското законодателство разместването на тежестта на доказване се отнася само до дискриминационния аспект на жалбата. Така работодателят не е длъжен да доказва, че служителят е с определена религия или убеждения, има определена степен на увреждане, определена възраст или определена сексуална ориентация. Освен това ищецът носи тежестта да докаже, че третирането, което счита за дискриминационно, действително се е случило и че работодателят е отговорен за него. Правилно е посочено, че буквалното прилагане на правилата за разпределяне на тежестта на доказване по дела за дискриминация крие риск от вземане на решение, което противоречи на фактите. Поради това разпределението на тежестта на доказване не следва да се прилага механично или схематично. Глава пета „Укрепване на правната защита на работното място” обхваща изследване на: контрола върху равенството в областта на заетостта; правото на предявяване на иск за дискриминация и ролята на трудовите одитори и инспекторите по труда. Следва да се оцени положително схващането на автора, че е необходимо да се разширят пълномощията на трудовия одитор при изискването на информация с оглед разкриване на обективната истина. Внимание заслужава и направеното предложение да се предвиди още една възможност за санкциониране на дискриминацията на работното място чрез предвиждане на административнонаказателни санкции. С приносен характер е и предложението за разширяване правомощията на инспекциите по труда в сферата на икономическия контрол с цел укрепване на антидискриминационния апарат. Глава шеста „Отговорност и процесуални аспекти на дискриминацията” е с подчертано приносен характер. В нея

работодателят е разгледан като субект, отговорен за дискриминацията, както когато дискриминационните действия са извършени от него, така и когато изхождат от друг служител. Посочено е, че френското законодателство предвижда по-широк спектър от права за работника, станал жертва дискриминация, отколкото полското. Работникът може да поиска не само компенсация, но и произнасяне на съда относно неговите права и даване на препоръки. Като важна особеност на френското законодателство е посочено също така, че компенсацията за дискриминацията на работника може да обхване: минали и бъдещи финансови загуби; загуба на пенсионни права; неимуществени вреди; вреди в резултат на влошаване на положението на работника; негативни последици за пазара на труда; вреди в резултат на стигматизацията.

Като приноси на дисертационния труд могат да се определят следните положения:

1. Извършен е цялостен правно-теоретичен анализ на механизмите за защита на правото на недискриминация в областта на трудовите правоотношения.

2. Направени са редица предложения *de lege ferenda* за усъвършенстване на полското законодателство във връзка със защитата от дискриминация в сферата на заетостта.

3. Предложени са мерки от организационен характер, насочени към разширяване на правомощията на компетентните държавни органи, осъществяващи антидискриминационната политика.

4. Като принос може да се отчете както цялостното сравнителноправно изследване на полското и френското антидискриминационно законодателство в областта на заетостта, така и проучването и позоваването на българското законодателство и положителния опит на Комисията за защита от дискриминация на Република България.

5. С приносен характер е цялостното изследване на проблема за разпределението на тежестта на доказване в контекста на процесуално-правната основа за разглеждане на забраната за дискриминация.

Към дисертационния труд могат да бъдат направени следните бележки и препоръки:

1. За още по-голяма прегледност на изложението биха могли да се представят в сравнителен план чрез таблица антидискриминационните критерии, предвидени съответно в полското и френското законодателство

и на база на подобно сравнение авторът да представи изчерпателно структурата на затворения каталог, който предлага да бъде използван като подход в полското законодателство.

2. При изброяване на изводите и предложенията *de lege ferenda* в края на всяка глава е налице смесване и недостатъчно разграничаване, което затруднява в известна степен тяхното възприемане. Добре би било те да бъдат изрично разграничени и структурирани последователно в изложението.

Така направените бележки и препоръки по никакъв начин не повлияват върху цялостната ми положителна оценка на представения дисертационен труд. Те са насочени единствено към подобряване на бъдещата работа на кандидата в изследваната област.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка на представения от кандидата дисертационен труд и предлагам на уважаемото научно жури да присъди научна степен „доктор на науките“ на Йоана Рогожинска-Митрут по област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.6 „Право“.

08. 01.2025 г.

Изготвил становището:

проф. д-р Галина Ковачева